

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๙/๒๕๖๒

วันที่ ๒๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { นายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง
พรรคอนาคตใหม่ ที่ ๑ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ที่ ๒
นายปิยบุตร แสงกนกกุล ที่ ๓ และคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่ ที่ ๔ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยประเด็นเดียวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นเกราะคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกำหนดกลไกในการดำเนินการในกรณีมีการฝ่าฝืน บทบัญญัตินี้ โดยเฉพาะความในวรรคหนึ่ง “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” ได้บัญญัติเป็นครั้งแรกไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการเพื่อปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนบทบัญญัติในวรรคอื่น ๆ ได้บัญญัติเป็นครั้งแรกไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ เป็นบทบัญญัติเพื่อกำหนดว่า เมื่อผู้ทราบการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกกระทำดังกล่าว

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติเพิ่มเติมความให้ชัดยิ่งขึ้น หากกรณีดังกล่าวถ้าอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเองได้ ทั้งนี้ ย่อมไม่กระทบ ต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงมีหลักการสำคัญ มุ่งหมายให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิให้ถูกล้มล้าง โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้บุคคลเลิกการกระทำ ที่มีชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผล โดยสภาพจึงเป็น มาตรการในการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อจะได้มีโอกาสตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำ ที่จะเป็นอันตรายต่อระบอบการปกครอง เพราะหากปล่อยให้เกิดการกระทำที่เป็นภัยร้ายแรง ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขขึ้นแล้ว ย่อมสุดวิสัยที่จะแก้ไข ให้กลับคืนดีดังเดิมได้ ดังนั้น การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เลิกการกระทำที่อาจเป็นการใช้สิทธิ หรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้นั้น การกระทำดังกล่าวจะต้องกำลังดำเนินอยู่และยังไม่บังเกิดผล ศาลรัฐธรรมนูญจึงจะมีคำวินิจฉัยสั่งให้เลิก การกระทำนั้นได้ หากไม่แล้วคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง นี้ก็จะพ้นวิสัยไม่สามารถใช้บังคับได้

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเป็นกรณีที่ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าการออกข้อบังคับพรรค นโยบายพรรค และสัญลักษณ์พรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เนื่องจากข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งหมายความรวมถึง นโยบายพรรคและภาพเครื่องหมายพรรค เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) และมาตรา ๑๕ (๒) และ (๓) นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการกล่าวอ้าง ที่มีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ร้องเห็นว่าข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของขั้นตอนการจัดตั้งพรรคการเมือง อันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ... อย่างน้อย ต้องประกอบด้วย ... (๓) ข้อบังคับ ...” มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “ข้อบังคับต้องไม่มีลักษณะ

ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ...” มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้ ... (๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง (๓) ... นโยบายของพรรคการเมือง ...” และ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารหลักฐาน ที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตาม ... มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ ... ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา” จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น ผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นข้อบังคับพรรคไปพร้อมกับคำขอด้วย และหลังจากนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจะทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารที่ยื่น หากเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารหลักฐานที่ยื่นมีความถูกต้องครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะรับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป เมื่อพรรคผู้ถูกร้อง ยื่นคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว หากว่าในระหว่างที่ยังมิได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือเอกสารหลักฐานที่ยื่น พร้อมคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เช่น ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง ภาพเครื่องหมาย ของพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง นโยบายของพรรค เป็นต้น ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ กำหนดไว้ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผล เพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการ แก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคอนาคตใหม่เป็นพรรคการเมือง และเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ การเลือกตั้งได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ และมีประกาศการจัดตั้งพรรคในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ กรณียอมแสดงให้เห็นว่าข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) เนื่องจาก

ได้ผ่านการตรวจสอบจากนายทะเบียนพรรคการเมือง และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
การเลือกตั้งจนได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองแล้ว เพราะหากข้อบังคับพรรค นโยบายพรรค
และภาพเครื่องหมายพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างจริง นายทะเบียนพรรคการเมืองก็คงจะไม่รับ
จดทะเบียนจัดตั้งพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง อย่างไรก็ตาม
หากปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ได้ยื่นจดทะเบียนจัดตั้งพรรคไม่เป็นไป
ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ก็เป็นหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมือง
ที่จะรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับได้ตามมาตรา ๑๗
วรรคสาม กรณีจึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะถือได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิ
เสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด

ส่วนกรณีผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ มีพฤติการณ์
แนวคิด ทักษะคติ คลั่งไคล้ปรัชญาตะวันตก เป็นขบวนการปฏิวัติระบอบนิยม มีแนวความคิดที่ต้องการ
เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ดังปรากฏตามสื่อมวลชนและสาธารณชนโดยการแสดงความคิดเห็น
ในช่วงเวลาต่าง ๆ ทั้งก่อนและหลังการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ เช่น การให้สัมภาษณ์
กับสื่อมวลชน การแสดงความคิดเห็นต่อหน้าสาธารณชน การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไข
รัฐธรรมนูญ และการแสดงความคิดเห็นในช่องทางต่าง ๆ รวมถึงการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง นั้น เห็นว่า
การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิเสรีภาพเพื่อการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง นั้น จะต้องปรากฏข้อเท็จจริง
ที่ชัดเจนเพียงพอถึงความมุ่งหมายและแนวทางที่จะเป็นไปได้ในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้าง
การปกครอง และการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และยังไม่บังเกิดผล แต่ข้อเท็จจริงตามคำร้องและ
เอกสารประกอบคำร้องเป็นเพียงการกล่าวอ้างโดยอาศัยข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อ
อินเทอร์เน็ต ซึ่งยังไม่มีข้อเท็จจริงอื่นใดมาสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้อง
มีพฤติการณ์หรือการกระทำตามความคิดเห็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริง
เพียงพอที่จะถือได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ดังที่ผู้ร้อง
กล่าวอ้างแต่อย่างใด

ดังนั้น ข้อเท็จจริงจึงยังรับฟังไม่ได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวคงเป็นเพียงการคาดการณ์ หรือเป็นความหวังโยต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อป้องกันความสับสนขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ส่วนกรณีการกระทำใด ๆ ของผู้ถูกร้องทั้งสี่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น ๆ หรือไม่ ก็เป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหากตามกฎหมายนั้น ๆ ต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่ไม่ได้เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ